

Universal Xalqaro Ilmiy Jurnal

Jurnalning bosh sahifasi: <https://universaljurnal.uz>

Universal International Scientific
Journal

e-ISSN: [3060-4540 \(online\)](https://universaljurnal.uz)

Year: 2025 Issue: 2 Volume: 3

Published: 20.03.2025
<https://universaljurnal.uz>

International indexes

GOOGLE SCHOLAR

CROSSREF (OAK BAZA)

ZENODO

OPEN AIRE

EUROPUB

RESEARCHGATE (OAK BAZA)

SJIF

SUG'URTA XIZMATLARI BOZORINI RIVOJLANISH MUAMMOLARI

Ibragimov Bahrom Bahodirovich., Sapayev Maxsudbek Karimovich

Abu Rayhon Beruniy nomidagi Urganch davlat universiteti

Biznes va boshqaruv kafedrasida o'qituvchisi

Uzbekistan

sapayev14@gmail.com

Annotatsiya. Ushbu maqolada sug'urta xizmatlari bozorini rivojlanish holati tahlil qilingan. Tahlillar natijasida sug'urta bozorini rivojlantirish yuzasidan xulosa va takliflar berilgan.

Kalit so'zlar: Sug'urta kompaniyasi, sug'urta bozori, moliyaviy xizmatlar, biznes, majburiy sug'urta.

Аннотация: В данной статье анализируется состояние развития рынка страховых услуг. В результате анализа были даны выводы и предложения по развитию страхового рынка.

Ключевые слова: Страховая компания, страховой рынок, финансовые услуги, бизнес, обязательное страхование.

Abstract: This article analyzes the state of development of the insurance services market. As a result of the analysis, conclusions and suggestions were given regarding the development of the insurance market.

Keywords: Insurance company, insurance market, financial services, business, compulsory insurance.

Language: Uzbek

Citation: Ibragimov , B., & Sapayev , M. (2025). PROBLEMS OF DEVELOPMENT OF THE INSURANCE SERVICES MARKET. Universal International Scientific Journal, 2(3), 48–52. Retrieved from <https://universaljurnal.uz/index.php/jurnal/article/view/1469>

Doi: <https://doi.org/10.5281/zenodo.15067399>

KIRISH

Bugungi kunda sug'urta kompaniyalari tomonidan nafaqat mamlakatimizdagi, balki xorijiy mijozlarni ham ishonchini qozona oladigan sug'urta xizmatlarining keng turlarini ishlab chiqish va amaliyotga joriy etish, mintaqaviy sug'urta xizmatlarini kengaytirish, sug'urta kompaniyalari moliyaviy resurslarini samarali boshqarish milliy sug'urta bozorini rivojlantirishdagi asosiy muammolardan biridir.

Bugungi kunda sug'urta sohasi iqtisodiyotning eng jadal rivojlanayotgan sohalaridan biridir. O'zbekiston Respublikasi —Sug'urta faoliyati to'g'risidagi Qonuni 3-moddasiga ko'ra, sug'urta — muayyan voqea (hodisa) yuz berganda yetkazilgan zararining o'rnini qoplash, tovonlar va boshqa to'lovlar to'lash uchun maqsadli pul jamg'armalarini tashkil etish hamda ulardan foydalanish bilan bog'liq bo'lgan, jismoniy va yuridik shaxslarning

manfaatlarini himoya qilishga doir munosabatlardir [1]. Iqtisodiyotni globalashuvi jarayonida sug'urta sohasi korxonalar mol – mulklarining xavfsizligini ta'minlash, moliyaviy holatlarni baholash, moliyaviy risklarni kamaytirish raqobatdosh ustunliklarga ega bo'lishimiz, integrallashuv jarayonlariga qo'shilishimiz, jahon standartlari talablariga rioya qilishga majbur qilmoqda va bunga muvofiqlashtirilgan talablar ham oshmoqda.

Milliy sug'urta bozorini yanada isloh qilish va uning jadal rivojlanishini ta'minlash, sug'urta xizmatlarining talab yuqori bo'lgan yangi turlarini joriy etish, iste'molchilarning sug'urta bozoriga bo'lgan ishonchini oshirish kunning eng dolzarb masalasi bo'lgan bir paytda hayot sug'urtasining rivojlanishiga bir qancha omillarning salbiy ta'siri mamlakatimizdagi real voqelikni va unga xos xususiyatlarni hamda ilg'or xorij tajribasini hisobga olgan holda hayotni

sug'urtalash sohasida innavatsion mexanizmni ishlab chiqish va joriy etishga yo'naltirilgan tegishli ishlarni amalga oshirishni talab etadi. Natijada esa, hayot sug'urtasining har bir potensial sug'urtalanuvchilarini ushbu faoliyat turiga jalb etuvchanligini yanada oshirish orqali uning uzoq muddatli progressiv rivojlanishini ta'minlashga xizmat qilishi lozim.

Yurtimizda sug'urta bozorini rivojlantirish borasida amalga oshirilayotgan islohotlar va chora-tadbirlar muayyan darajada, mamlakat sug'urta bozorini rivojlantirishga xizmat qilayotgan bo'lsada, jahon moliyaviy-iqtisodiy inqirozi davom etayotgan sharoitda sug'urta bozorini rivojlantirish borasida aniq chora-tadbirlarni ishlab chiqish sug'urta munosabatlarini rivojlantirishga va mamlakatda ishlab chiqarish uzluksizligini ta'minlashga xizmat qiladi. Ma'lumki, sug'urta bozorining muhim sub'ekti va uning ishtirokchilaridan biri davlat hisoblanadi. Muhim vazifalarni bajarish uchun avvalo sug'urta sohasida jahon talablariga javob beradigan xodimlarni tayyorlash va ularni amaliyotga

tayyorlash, aholini sug'urta to'g'risidagi axborotlardan xabardor qilib borish muhim hisoblanadi. Amalda sug'urta bozorining rivojlanishiga to'siq bo'ladigan ko'plab sabablar mavjud bo'lib, bunday sabablardan biri monopol holatning yuzaga kelishidir.

Bozor iqtisodiyoti rivojlangan mamlakatlarda monopoliyaning yuzaga kelishiga nisbatan xavfsiz holat sifatida bir tarmoqda faoliyat ko'rsatuvchi kompaniyalar soni kamida o'n va undan ortiq bo'lib, bunda bu bozordagi bir kompaniyaning hissasi sug'urta xizmatlarini sotish bo'yicha 31 foizdan oshmasligi, ikki kompaniyaning hissasi 44 foizdan oshmasligi, uchta kompaniyaning hissasi 54 foizdan oshmasligi va to'rtta kompaniya ulushi 64 foizdan oshmasligi kerak.

O'zbekiston sug'urta xizmatlari bozorining yangi bosqichi 2008 – yil O'zbekiston Respublikasi Moliya vazirligining Sug'urta nazoratchilari xalqaro assotsiatsiyasiga a'zo bo'lishi va sug'urtalovchilarga qo'yilgan xalqaro standartlarga o'tilishi bilan boshlandi desak xato bo'lmaydi. Amaldagi majburiy

sug'urta turlarining qonun hujjatlari bilan mustahkamlanganligi ham ko'rsatish mumkin. Hozirgi kunda sug'urta kompaniyalarimiz tomonidan taqdim etiladigan barcha ommaviy sug'urta turlari shartlari xalqaro sug'urta kompaniyalari kabi barcha shartlarni o'z ichida aks ettiradi. O'zagrosug'urta va O'zbekinvest kompaniyalari hozirgi kunda 100 dan ortiq sug'urta turlari bo'yicha xizmat ko'rsatib kelayotgani va mulkiy qaltisliklari bilan shu qatorda moliyaviy javobgarlik, qishloq xo'jaligi va salomatlikka doir bo'lgan qaltisliklardan sug'urtalash turlari ham kiradi. Sug'urta bozorining rivojiga to'sqinlik qiluvchi asosiy omillardan biri- bu aholi o'rtasida sug'urta madaniyatining

pastligidir [2]. Sug'urta xizmatidan foydalanayotgan mijozlar sug'urtalanuvchi sifatida o'z xaq-huquqini bilishi, sug'urta bozori infratuzilmasini takomillashtirilishi, professional ishtirokchilar bo'lgan assistans, syurveyer, adjuster kabi mutaxassislarning malakali xizmatlarining rivoji soha rivoji bilan uzviy bog'liq deb hisoblaymiz.

2023-yilda O'zbekiston Respublikasida ko'rsatilgan sug'urta xizmatlari ko'rsatilgan moliyaviy xizmatlar tarkibiga kiruvchi tarmoq sifatida e'tirof etiladi va so'nggi besh yil davomida 3,5 barobarga oshib hozirda 7020,01 mlrd. so'mga yetganini ko'rishimiz mumkin (1-jadval) [3].

1-jadval

O'zbekiston Respublikasida 2019-2023-yillar davomida ko'rsatilgan sug'urta xizmatlarining hajmi (mlrd. so'm)

	2019	2020	2021	2022	2023
Moliyaviy xizmatlar	34036,6	45783	59733,3	80849,1	106363,8
Sug'urta xizmatlari	1872,013	2334,933	3345,065	5901,9843	7020,011

Xorazm viloyatida esa ushbu ko'rsatkich 2019-2023-yillar mobaynida deyarli 3 barobarga oshganini va 198.9

mlrd. so'mni tashkil etganini ko'rishimiz mumkin (2-jadval) [4].

2-jadval

Xorazm viloyatida 2019-2023-yillar davomida ko'rsatilgan sug'urta xizmatlarining hajmi (mlrd. so'm)

	2019	2020	2021	2022	2023
Moliyaviy xizmatlar	955,8	1272,3	1671	2184,8	3371,3
Sug'urta xizmatlari	67,8618	63,615	88,563	148,5664	198,9067

Sug'urta rivojlanishi talab va taklifning darajasiga bevosita bog'liq hisoblanadi. Sug'urta sohasida sug'urta mukofotlarining katta ulushi majburiy sug'urta shakliga to'g'ri kelmoqda. Bozordagi holati uning darajasi afsuski, majburiy sug'urta turlari zimmasiga to'g'ri kelmoqda. Ixtiyoriy shaklda sug'urta qildirish darajasi ancha past. Fikrimizcha, buning asosiy sabablaridan biri sug'urta tashkilotlarining mijozlar bilan yuzma-yuz ishlamayotganligi, har bir mijozning individual talablaridan kelib chiqib sug'urta shartnomasini tuzib chiqilmasligi bo'lmoqda. Natijada sug'urta mukofoti tushumlari kamayishiga olib kelib, sug'urta xizmatlarining mamlakatimiz YAIM dagi ulushi past ekanligi, bu xizmat turi sifatining talab darajasida emasligini

ko'rsatib bermoqda. Sir emaski, aholi orasida sug'urta xizmatlariga nisbatan qiziqish yo'q, ayniqsa ixtiyoriy sug'urta turlaridan juda kam insonlar foydalanadi.

XULOSA

Xulosa o'rnida aytish joizki, sug'urtalash aksariyat mamlakatlar iqtisodiyotining asosiy sohalaridan biriga, lekin undan ham – aholi va biznesga ta'sir etgan yo'qotishlar va zararlarning qoplashning moddiy manbaiga aylangan. Mamlakatimizda sug'urta bozorining rivojlanishi va insonlarning sug'urta xizmatlariga bo'lgan ishonchining ortishi har ma'noda manfaatli bo'lib, turli xil moliyaviy xatar va tavakkalchiliklarni himoya qilishda chin ma'noda himoya vositasiga aylanadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR

1. O'RQ- 730- son 23.11.2021. Sug'urta faoliyati to'g'risida- LEX.UZ
2. Haydarov N.X. Moliya: umumdavlat moliyasi. T.: Iqtisod-moliya, 2009. O'zbekiston Respublikasi Prezidenti huzuridagi Statistika agentligi rasmiy sayti. <https://stat.uz/uz/>
4. Xorazm viloyati statistika Boshqarmasi rasmiy sayti. <https://xorazmstat.uz/uz/>